

ПРОГРАМА

побудови та функціонування системи автоматизованого спостереження (моніторингу) за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, станом поверхневих вод та ґрунтів, у м. Запоріжжя

1. Загальні положення

Програма побудови та функціонування системи автоматизованого спостереження (моніторингу) за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста, станом поверхневих вод та ґрунтів, у м. Запоріжжя (далі – Програма) розроблена у відповідності до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 №1264-ХІІ, «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 №4004-ХІІ, «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014 року № 1678-VII, Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», рішення Запорізької міської ради від 24.12.2012 №24 «Про затвердження Програми природоохоронних заходів, спрямованих на охорону довкілля, раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки міста Запоріжжя».

2. Склад проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання шляхом розроблення і виконання Програми

Функціонування ефективної системи моніторингу довкілля є невід'ємною складовою державної та муніципальної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованої на забезпечення конституційного права громадян на безпечне середовище існування. Основною метою проведення моніторингу довкілля є: збирання, збереження та обробка достовірної та оперативної інформації, необхідної для розробки заходів із попередження та зменшення негативних наслідків змін стану навколишнього середовища. Важливість створення ефективної системи моніторингу довкілля набуває особливого значення в контексті реформ у сфері управління та охорони довкілля.

Крім того, незадовільний стан моніторингу довкілля визначено, як загрозу національній безпеці в екологічній сфері у Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року №287/2015.

Державна та муніципальна система моніторингу довкілля є інтегрованою інформаційною системою, що має здійснювати збирання, збереження та оброблення екологічної інформації для відомчої та комплексної оцінки, прогнозу стану природного середовища, біоти та умов життєдіяльності, вироблення обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних соціальних, економічних та екологічних рішень на всіх рівнях державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, удосконалення відповідних законодавчих актів, а також виконання зобов'язань України з міжнародних угод, програм, проектів і заходів.

Україна є стороною багатьох міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод і конвенцій, імплементація яких здійснюється та потребує використання об'єктивної інформації про стан довкілля та прогнозування динаміки його змін. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (УПА), наша держава взяла на себе зобов'язання поступово наблизити своє законодавство до законодавства ЄС у сфері охорони навколишнього природного середовища з урахуванням Директив, що вказані у Додатку ХХХ Угоди. Зокрема, імплементація Директиви 2008/50/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи» та Директиви 2004/107/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про миш'як, кадмій, ртуть, нікель та поліциклічні ароматичні вуглеводні у атмосферному повітрі» вимагає визначення зон та агломерацій і оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів.

Оцінюючи сучасний стан системи моніторингу довкілля слід відзначити, що вкрай недостатнім є організація та проведення моніторингу забруднення навколишнього середовища на територіях населених пунктів, в першу чергу із значним техногенним навантаженням.

Незважаючи на те, що в Європейському Союзі постійний моніторинг довкілля на підприємствах, що становлять підвищену екологічну небезпеку, є обов'язковим, в нашій державі останніми роками він поступово згортався.

Крім того, власники промислових підприємств не зацікавлені у проведенні екологічного моніторингу і відшкодуванні збитків, нанесених в результаті забруднення довкілля. В сучасних умовах функціонування значної кількості промислових підприємств, що споживають величезні обсяги природних ресурсів і забруднюють навколишнє середовище, відбувається без обов'язкового проведення стратегічної екологічної оцінки, що надало б можливість адекватно оцінити збитки, завдані довкіллю.

Приладово-технічне оснащення державної системи екологічного моніторингу можна охарактеризувати як таке, що морально і фізично застаріле, не забезпечує вимірювання всього спектру показників, не передбачає автоматизованого збору, аналізу і зберігання інформації та оперативного надання її основним споживачам.

Значно ускладнює ситуацію проблема з впровадженням у практику екологічного моніторингу технологій геоінформаційних систем і

дистанційного зондування Землі, а також відсутність сучасних систем отримання інформації з супутникових метеорологічних систем.

Серед інших завдань Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, передбачає створення ефективної системи моніторингу довкілля (п. 4.14). Указом Президента України від 25 квітня 2013 р. введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про комплекс заходів щодо вдосконалення проведення моніторингу довкілля та державного регулювання у сфері поводження з відходами в Україні». Наближення вітчизняного законодавства до законодавства ЄС у сфері охорони довкілля відповідно до глави 6 та Додатку ХХХ УПА передбачає виконання визначених зобов'язань, що стосуються ефективного моніторингу навколишнього середовища.

У Запоріжжі систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста, станом поверхневих вод та ґрунтів проводяться суб'єктами державного моніторингу довкілля - Запорізьким обласним центром з гідрометеорології, Державною установою «Запорізький обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України», Запорізьким регіональним управлінням водних ресурсів, Державною екологічною інспекцією у Запорізькій області.

Про результати проведених спостережень суб'єкти державного моніторингу довкілля інформують Запорізьку міську раду щомісячно або щоквартально, відповідно до затверджених планів повідомлень. Попередження про настання несприятливих метеорологічних умов (НМУ) надаються Запорізьким обласним центром з гідрометеорології по мірі їх виникнення.

Пост цілодобового оперативного екологічного контролю (екопост) був створений у складі Запорізької міської санітарно-епідеміологічної станції (на теперішній час - Державна установа «Запорізький обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України») відповідно до рішення Запорізької міської ради народних депутатів від 16.10.1990 № 6 та функціонував до 2011 року.

На теперішній час в місті відсутня система оперативного спостереження за станом складових довкілля з автоматичним інформуванням про отримані результати.

У зв'язку із складним станом навколишнього природного середовища, необхідністю удосконалення системи планування, управління та контролю у сфері охорони довкілля та природокористування, а також необхідністю підвищення якісного рівня та оперативності надання інформації про екологічну ситуацію, є нагальна необхідність побудови та функціонування системи автоматизованого спостереження (моніторингу) за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста, станом поверхневих вод та ґрунтів, у м. Запоріжжя.

3. Мета Програми

Мета Програми – впровадження системи оперативного спостереження за станом складових довкілля з автоматичним інформуванням про отримані

результати та оперативний, онлайн доступ до цієї інформації кожного мешканця Запоріжжя

4. Основні завдання Програми

Побудова та забезпечення функціонування у м. Запоріжжі муніципальної системи автоматизованого спостереження (моніторингу) за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста, станом поверхневих вод та ґрунтів, з наданням доступу до оперативної інформації про стан довкілля Державній установі «Запорізький обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України Міністерства охорони здоров'я України», Запорізькому обласному центру з гідрометеорології, Запорізькому регіональному управлінню водних ресурсів, Державній екологічній інспекції у Запорізькій області та розміщення її на офіційній сторінці Запорізької міської влади у мережі інтернет та у спеціалізованому додатку на мобільному телефоні з наступними завданнями:

- удосконалити системи планування, управління та контролю у сфері охорони довкілля та природокористування;
- створити єдиний інформаційний муніципальний центр моніторингу територій локального рівня (апаратно-програмний комплекс).
- безперервно в цілодобовому режимі здійснювати моніторинг рівня забруднення атмосферного повітря, водного басейну, ґрунтового покриву на підконтрольній території;
- встановити географічне розташування джерел забруднення та оцінювати їх внесок і вплив на поточну екологічну ситуацію (формування профілю викидів);
- сформувати інтерактивну карту забрудненості атмосферного повітря, водного басейну, ґрунтового покриву на підконтрольній території з відкритим онлайн доступом;
- виявити несприятливі метеорологічні умови, при яких на певний час збільшується концентрація забруднюючих речовин;
- здійснювати прогнозування змін стану навколишнього середовища;
- служити інструментом контролю за аварійними ситуаціями, що супроводжуються перевищенням гранично допустимих концентрацій забруднювачів в режимі реального часу;
- використовувати режими оповіщення і попередження про аварійні ситуації, а також про можливе підвищення забрудненості в зв'язку з несприятливими метеорологічними умовами;
- оперативного інформування громадськості про екологічну ситуацію;
- об'єктивно інформувати про джерела забруднення.

Розроблена муніципальна система автоматизованого спостереження (моніторингу) має кореспондуватись із обласною системою комплексного моніторингу та інтегруватись у відповідну обласну Програму моніторингу довкілля Запорізької області.

5. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування програми здійснюється за рахунок коштів міського бюджету.

6. Організаційне забезпечення Програми

Організаційне забезпечення реалізації Програми здійснює управління з питань екологічної безпеки Запорізької міської ради.

7. Очікувані результати виконання Програми

Реалізація Програми забезпечить:

- достовірність, точність та оперативність у отриманні інформації про екологічну ситуацію;
- дотримання вимог екологічного законодавства України суб'єктами господарювання у різних галузях промисловості;
- залучення інвестицій у природоохоронні заходи як у промисловість так і у міське господарство;
- виявлення та притягнення до відповідальності осіб що здійснюють порушення екологічного законодавства України;
- виконання екологічних Директив ЄС та положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом;
- оперативне реагування на звернення мешканців міста щодо забруднення складових довкілля;
- оперативне інформування громадськості про екологічну ситуацію;
- удосконалення системи планування, управління та контролю у сфері охорони довкілля та природокористування;
- створення сприятливих умов проживання у Запоріжжі;
- зменшення викидів забруднюючих речовин до безпечного рівня;
- створення умов для зниження викидів до безпечного рівня суб'єктами господарювання – забруднювачами навколишнього середовища.

Секретар міської ради

Р.О.Пидорич